Nieuwsbrief - EHRC Updates 2026-19

Nummer 19, 2026

Redactie: J.H. Gerards, H. Morre, J. Krommendijk, S. Lambrecht, P. Ölçer, B. Aarrass, L.E. Burgers, P. Cannoot, L.R. Glas, C. Mak, D.A.G. van Toor en C. Van de Graaf.

INHOUDSOPGAVE

Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,
ECLI:CE:ECHR:2026:1015JUD005265220 15-10-2026
Zakutniy e.a. t. Oekraïne, EHRM 15 oktober 2026, nr. 52652/20 en 7 andere
In 2022 heeft het EHRM een pilotuitspraak gedaan over de slechte gevangenisomstandigheden in Oekraïne. Het oordeelt nu dat die omstandigheden nog niet zijn verbeterd. Wel is er inmiddels een civielrechtelijke compensatieprocedure. Die heeft in het geval van de acht klagers erg lage schadevergoedingen opgeleverd, zodat zij nog steeds slachtoffer zijn van een schending van art. 3 EVRM. In algemene zin is de compensatieprocedure echter wel aan de maat. Ondanks de lage vergoedingen in het geval van klagers kan de procedure als rechtsmiddel dan ook voldoende effectief zijn om te voldoen aan de eisen van art. 13 EVRM.

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,
ECLI:CE:ECHR:2026:1013JUD001694722 13-10-2026
Devekom DOO Niš t. Servië, EHRM 13 oktober 2026, nr. 16947/22
Onderneming Devekom heeft in 2006 een naheffing voor douaneheffingen betaald, maar deze bleek ten onrechte te zijn opgelegd. Devekom heeft succesvol geprocedeerd om het bedrag terug te krijgen, maar daarbij is geen rentevergoeding toegekend. Het EHRM neemt aan dat dit inbreuk maakt op het eigendomsrecht. Doordat het terug te betalen bedrag tien jaar lang niet is gecorrigeerd voor inflatie, terwijl de terugbetalingsplicht bovendien resulteerde uit een fout van de staat, is een excessieve en individuele last opgelegd aan Devekom. Art. 1 EP EVRM is daardoor geschonden.

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,
ECLI:CE:ECHR:2026:1013JUD002540622 13-10-2026
Cengiz t. Turkije, EHRM 13 oktober 2026, nr. 25406/22
In Turkije is in 2021 wetgeving in werking getreden waardoor bij voor terrorisme veroordeelde gevangenen de gesprekken met hun bezoekers kunnen worden

afgeluisterd en opgenomen. Het EHRM overweegt dat dergelijke gesprekken onderdeel uitmaken van het (relatieve) privéleven van gevangenen. Als gevangenen en hun bezoek van het afluisteren op de hoogte zijn, hoeft niet aan dezelfde strenge eisen te worden voldaan als bij heimelijk afluisteren gelden. Wel moet ook hier voldoende rechtsbescherming worden geboden. Bij deze regeling ontbreekt het vooral aan een verplichting tot gemotiveerde belangenafweging in het concrete geval. Art. 8 EVRM is dan ook geschonden.

Europees Hof voor de Rechten van de Mens, ECLI:CE:ECHR:2026:1006JUD002633722 06-10-2026

Veldsink-Schoonbeek en Veldsink t. Nederland, EHRM 6 oktober 2026, nr. 26337/22
Na een succesvolle procedure heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State het echtpaar Veldsink een forfaitaire proceskostenvergoeding toegekend. Volgens het echtpaar is deze vergoeding veel lager dan de werkelijke kosten van de procedure. Het EHRM begrijpt dat de forfaitaire regeling is ingegeven door budgettaire overwegingen en overwegingen van goede rechtsbedeling. Het acht de regeling niet onredelijk: de vergoeding is niet afhankelijk van het winnen van de zaak en in gevallen van volledige afhankelijkheid van rechtsbijstand of in buitengewone omstandigheden is een uitzondering mogelijk. Het systeem is dan ook niet in strijd met art. 6 lid 1 EVRM.

Europees Hof voor de Rechten van de Mens, ECLI:CE:ECHR:2026:1006JUD000841223 06-10-2026

Réka Kiss e.a. t. Hongarije, EHRM 6 oktober 2026, nrs. 8412/23 en 33159/23
In de Hongaarse onderwijssector moesten tot 2022 de vakbonden bij stakingsplannen afspraken maken met de regering over minimale dienstverlening. Tijdens de Covid-19-pandemie werd deze regel vervangen door een regeringsbesluit waarin dit minimumniveau werd vastgelegd. Later werd deze bij wet vastgelegd. Het EHRM overweegt dat het internationaalrechtelijk gezien erg ongebruikelijk is dat onderwijs wordt gekwalificeerd als minimale voorziening. Als dit al gebeurt, moet een goed evenwicht worden gevonden tussen het belang van continuïteit van het onderwijs en de effectiviteit van het stakingsinstrument. Daar is in Hongarije niet zichtbaar naar gezocht, zodat art. 11 EVRM is geschonden.

Europees Hof voor de Rechten van de Mens, ECLI:CE:ECHR:2026:1006JUD004216021 06-10-2026

Pavlović t. Servië, EHRM 6 oktober 2026, nr. 42160/21
Een Romajongen van negen jaar oud werd aangevallen door een voorbijganger toen hij

samen met zijn zusje muziek maakte op het plein. Naar het incident werd meteen onderzoek gedaan, maar uiteindelijk werd de voorbijganger nauwelijks strafrechtelijk verantwoordelijk gehouden voor zijn handelen. Het EHRM oordeelt dat de staat daarmee tekort is geschoten in zijn verplichting tot het waar mogelijk bieden van rechtsherstel aan kwetsbare personen tegen ongeoorloofd handelen van derden. Art. 8 EVRM is dan ook geschonden. De jongen heeft echter te weinig bewijsmateriaal aangevoerd om ook een schending van het discriminatieverbod te kunnen vaststellen.

Europees Hof voor de Rechten van de Mens, ECLI:CE:ECHR:2026:1006JUD004573822 06-10-2026

Müyesser Uğur t. Turkije, EHRM 6 oktober 2026, nr. 45738/22
Een journalist publiceerde een reeks artikelen over militaire samenwerking met Libië. Later bleek dat zij vertrouwelijke informatie toegespeeld had gekregen van een militair. Zij citeerde daar niet uit, maar gaf in één geval wel een – geheim gehouden – naam van een betrokken commandant prijs. Zij is daarom strafrechtelijk vervolgd en vijf maanden in voorarrest gehouden. Gelet op de zorgvuldige omgang van de journalist met de geclassificeerde informatie en het belang van het onderwerp, het ontbreken van een goede nationale belangenafweging en de ernst van de inbreuk op de uitingsvrijheid, acht het Hof art. 10 EVRM door het voorarrest geschonden.

Europees Hof voor de Rechten van de Mens, ECLI:CE:ECHR:2026:1006JUD001552523 06-10-2026

Makovac en Latin t. Slovenië, EHRM 6 oktober 2026, nrs. 15525/23 en 15532/23
Makovac en Latin hebben een boete gekregen vanwege illegale visvangst in Sloveense wateren. De procedures die zij daartegen hebben aangespannen zijn zonder zitting afgedaan. In Makovac' geval acht het Hof dat terecht, omdat het bewijsmateriaal heel duidelijk was. Daarentegen heeft Latin door het ontbreken van de zitting te weinig mogelijkheid gehad om het bewijs te betwisten en heeft hij geen getuigen kunnen horen. Deze schending van art. 6 lid 1 en 3 (b) en (d) EVRM kan door heropening in het individuele geval worden rechtgezet. Of er een systemisch probleem is dat breder moet worden opgelost, kan het Hof niet achterhalen.

Europees Hof voor de Rechten van de Mens, ECLI:CE:ECHR:2026:1006JUD0005232234 06-10-2026

Daci t. Albanië, EHRM 6 oktober 2026, nr. 5232/24
Daci is in 1997 na een tuchtrechtelijke procedure ontslagen als rechter. In 2016 solliciteerde hij naar een rechterlijke positie, maar werd hij vanwege het eerdere ontslag gediskwalificeerd. In 2017 werd hij wel benoemd tot lid van een 'vetting body',

maar bij de sollicitatie naar die functie vermeldde hij de eerdere sanctie niet. Hij werd daarop veroordeeld voor 'intellectuele vervalsing'. Het Hof oordeelt dat dit een nieuwe kwalificatie was die niet eerder of later is gebruikt. Ook gelet op enkele andere omstandigheden van de zaak acht het de kwalificatie niet voorzienbaar, zodat art. 7 EVRM door de veroordeling is geschonden.

Europees Hof voor de Rechten van de Mens, ECLI:CE:ECHR:2026:1006JUD003638422 06-10-2026

Baybasin t. Nederland (nr. 2), EHRM 6 oktober 2026, nr. 36384/22
Baybaşin zit een levenslange gevangenisstraf uit. Na bezoek van zijn advocaat en een druk op de 'randomiser'-knop is hij onderworpen aan een lijfsvisitatie. Het EHRM acht dit systeem van visitaties niet in strijd met art. 3 en 8 EVRM. Het behandelt gevangenen allemaal hetzelfde en is hier niet onredelijk toegepast. Ook gelet op het doel van het systeem, namelijk tegengaan van het binnensmokkelen van goederen, is het niet onredelijk dat visitaties gerandomiseerd plaats kunnen vinden. Het niveau van vernedering dat inherent is aan een visitatie gaat de grenzen van het volgens art. 3 EVRM toelaatbare niet te buiten.

Europees Hof voor de Rechten van de Mens, ECLI:CE:ECHR:2026:1006JUD001204319 06-10-2026

Anar Mammadov t. Azerbeidzjan, EHRM 6 oktober 2026, nrs. 12043/19 en 50484/20
Mammadov, hoofdredacteur van een nieuwssite, is strafrechtelijk veroordeeld tot ruim vijf jaar voorwaardelijke gevangenisstraf omdat hij kritische artikelen had gepubliceerd. In het kader van het onderzoek zijn twee telefoons en een laptop in beslag genomen. De doorzoekingen en inbeslagname waren volgens het Hof niet in overeenstemming met het recht en daarom strijdig met art. 8 EVRM. De lange retentieduur leverde een disproportionele inbreuk van art. 1 EP EVRM op. De veroordeling zelf diende niet aantoonbaar een legitiem doel en was bovendien disproportioneel. Art. 10 EVRM is dan ook geschonden. Een schending van art. 18 EVRM is daarentegen niet aangetoond.

Hof van Justitie van de Europese Unie

Hof van Justitie van de Europese Unie, ECLI:EU:C:2026:865 15-10-2026

Tsachkov, HvJ EU 15 oktober 2026, zaak C-580/24
In een Oostenrijkse beoordeling van een Europees aanhoudingsbevel (EAB) is de vraag opgekomen of nationaal recht mag verplichten om de over te leveren persoon in hechtenis te nemen, ook al is deze op borgtocht vrijgelaten en bereid zelf naar de

verzoekende lidstaat te reizen. Het HvJ EU oordeelt dat een dergelijke verplichting niet in strijd is met art. 6 Hv. Dit geldt ook voor een nationale verplichting om de over te leveren persoon in een penitentiaire inrichting te plaatsen.

Hof van Justitie van de Europese Unie, ECLI:EU:C:2026:856 15-10-2026

Rowicz, HvJ EU 15 oktober 2026, zaak C-159/25
In Polen zijn bij een rechter op haar verzoek honderd zaken weggehaald en via het op een toevalsgenerator gebaseerde IT-systeem SLPS toebedeeld aan andere rechters. Het HvJ EU acht zo'n onttrekking van zaken aanvaardbaar als de rechter er uit vrije wil zelf om heeft verzocht. Een hertoewijzing via een systeem als SLPS levert geen schending op van de rechterlijke onafhankelijkheid en onpartijdigheid, mits het systeem berust op transparante, objectieve en vooraf vastgestelde regels en het algoritme en de lotingsbeslissingen openbaar zijn. Het is niet onrechtmatig als een rechter een hertoewijzing op basis van zo'n systeem niet specifiek kan betwisten.

Hof van Justitie van de Europese Unie, ECLI:EU:C:2026:866 15-10-2026

Golf Bulgaria, HvJ EU 15 oktober 2026, zaak C-591/24
Media-aanbieder Golf Bulgaria heeft een Facebookvideo op zijn website geplaatst waarin de spot werd gedreven met een jongen met speciale onderwijsbehoeften. Hiervoor is een boete opgelegd wegens strijd met de goede zeden. Het HvJ EU bepaalt dat 'goede zeden' een redelijke vertaling kunnen zijn van de 'menselijke waardigheid' van de richtlijn audiovisuele mediadiensten en art. 1 Hv, mits dit begrip duidelijk en nauwkeurig genoeg is geformuleerd. Het belang van menselijke waardigheid is zo groot dat bescherming ervan bovendien een legitieme en noodzakelijkerwijs evenredige inbreuk op de uitingsvrijheid oplevert in de zin van art. 52 lid 1 Hv.

Hof van Justitie van de Europese Unie, ECLI:EU:C:2026:839 08-10-2026

Kreis Bergstraße, HvJ EU 8 oktober 2026, zaak C-571/24
Een asielzoeker is op zestienjarige leeftijd Duitsland binnengekomen. Pas toen hij al meerderjarig was, is hem asiel verleend. Het HvJ EU heeft in eerdere rechtspraak bepaald dat in zo'n geval wel nog een gezinsherenigingsverzoek met de ouders kan worden gedaan, mits dat binnen redelijke termijn (in beginsel drie maanden) wordt ingediend. Het bouwt hier nu op voort door te oordelen dat die termijn indicatief is en in bijzondere omstandigheden een langere termijn redelijk kan zijn. Deze soepele lezing houdt verband met de rechten van het kind en van gezinsleven, zoals beschermd door art. 24 resp. 7 Hv.

Uitspraken zonder ECLI

Europees Hof voor de Rechten van de Mens 14-10-2026

EHRM (GK) 14 oktober 2026, nr. P16-2026-003
Decision on a request for an advisory opinion under Protocol No. 16 concerning the interpretation and application of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention request by the Supreme Court of Slovenia
De Sloveense Hoge Raad heeft een Protocol 16-adviesverzoek bij het EHRM neergelegd in een zaak over compensatie voor onteigening. Intussen hebben de partijen in het hoofdgeding een schikking bereikt en hebben zij het aanhangige cassatieberoep ingetrokken. De Hoge Raad heeft die intrekking vooralsnog geweigerd omdat het EHRM nog een advies moest geven. Het EHRM besluit nu de behandeling van het verzoek niet voort te zetten. Het essentiële doel van een advies kan dan namelijk niet meer worden bereikt, namelijk ondersteuning bieden bij de inhoudelijke behandeling van een aanhangige zaak. Dat er nog andere, vergelijkbare zaken lopen, maakt dat niet anders.

Bij deze uitspraak ontbreekt de ECLI

Annotatie

The CJEU's Judgment in IKEA v Vlaams Belang (CJEU, C-298/23) – How Much Political Expression Can EU Trade Mark Law Accommodate?
E. Izyumenko

RECHTSPRAAK

EHRM (GK) 14 oktober 2026, nr. P16-2026-003
Decision on a request for an advisory opinion under Protocol No. 16 concerning the interpretation and application of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention request by the Supreme Court of Slovenia

De Sloveense Hoge Raad heeft een Protocol 16-adviesverzoek bij het EHRM neergelegd in een zaak over compensatie voor onteigening. Intussen hebben de partijen in het hoofdgeding een schikking bereikt en hebben zij het aanhangige cassatieberoep ingetrokken. De Hoge Raad heeft die intrekking vooralsnog geweigerd omdat het EHRM nog een advies moest geven. Het EHRM besluit nu de behandeling van het verzoek niet voort te zetten. Het essentiële doel van een advies kan dan namelijk niet meer worden bereikt, namelijk ondersteuning bieden bij de inhoudelijke behandeling van een aanhangige zaak. Dat er nog andere, vergelijkbare zaken lopen, maakt dat niet anders.

Naar Sloveens recht mag alleen een bouwvergunning worden afgegeven als de aanvrager al een geldige titel heeft om gebruik te maken van de betreffende grond. Dit is alleen anders voor bepaalde nationale wegen, waarvoor ook al een vergunning kan worden afgegeven als nog een besluit over onteigening van grond moet worden genomen. In dit geval moet aan de bestaande grondeigenaar een compensatie voor de onteigening en het verlies van genot van de opbrengsten van het land worden aangeboden vanaf het moment waarop de bouwwerkzaamheden beginnen tot het moment waarop de ontwikkelaar een geldige titel verkrijgt op het stuk grond.

In verband met deze wetgeving speelde een concrete rechtszaak die was aangespannen door vier grondeigenaren op wier land een weg zou worden aangelegd. Een beroep tegen de bouwvergunning werd in eerste aanleg verworpen omdat geen sprake was van strijd met het

eigendomsrecht. De zaak is vervolgens aanhangig gemaakt bij de Hoge Raad van Slovenië. Deze heeft het EHRM verzocht te adviseren over de vraag of het vanuit het perspectief van art. 1 EP EVRM voldoende is dat compensatie wordt verleend voor *de facto* onteigende grond, of dat een grondeigenaar ook moet worden beschermd tegen inbreuken op zijn eigendomsrecht tot een definitieve beslissing is genomen over de onteigening.

In juni 2026 hebben de betrokken procespartijen een schikking bereikt en hebben ze de Hoge Raad laten weten dat zij het beroep wilden intrekken. Volgens de Hoge Raad betekende het voorleggen van een adviesverzoek en de daarbij behorende schorsing van de procedure echter dat het geen procedurele handelingen kon toestaan. Het zou dan ook pas kunnen oordelen over het intrekken van het cassatieberoep als het EHRM zich had uitgesproken over het adviesverzoek.

Het Hof overweegt dat Protocol 16 niet zo mag worden begrepen dat de Grote Kamer altijd advies moet uitbrengen als een panel een adviesverzoek heeft aanvaard, zelfs als niet meer wordt voldaan aan de essentiële vereisten voor het kunnen indienen van zo'n verzoek. De functie van de adviesprocedure is in de kern om de verzoekende rechter richtsnoeren te bieden om te kunnen beslissen over de voorliggende zaak. Als – zoals in dit geval – een schikking is bereikt en een hoogste rechter naar nationaal recht de procedure moet beëindigen, is duidelijk dat de zaak niet meer ten gronde zal worden beoordeeld. Een advies van het Hof heeft dan geen functie meer. Dit wordt niet anders doordat er andere, vergelijkbare zaken aanhangig zijn, nu een advies gericht moet zijn op de specifieke omstandigheden van de zaak waarin erom is gevraagd. Om die reden besluit het Hof de behandeling van het adviesverzoek te beëindigen.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens
Datum uitspraak: 14-10-2026
Zaaknummer: P16-2026-003

RECHTSPRAAK

Anar Mammadov t. Azerbeidzjan, EHRM 6 oktober 2026, nrs. 12043/19 en 50484/20

Mammadov, hoofdredacteur van een nieuwssite, is strafrechtelijk veroordeeld tot ruim vijf jaar voorwaardelijke gevangenisstraf omdat hij kritische artikelen had gepubliceerd. In het kader van het onderzoek zijn twee telefoons en een laptop in beslag genomen. De doorzoekingen en inbeslagname waren volgens het Hof niet in overeenstemming met het recht en daarom strijdig met art. 8 EVRM. De lange retentieduur leverde een disproportionele inbreuk van art. 1 EP EVRM op. De veroordeling zelf diende niet aantoonbaar een legitiem doel en was bovendien disproportioneel. Art. 10 EVRM is dan ook geschonden. Een schending van art. 18 EVRM is daarentegen niet aangetoond.

Klager is hoofdredacteur van de nieuwssite criminal.az. In 2015 en 2017 is hij gewaarschuwd door het Azerbeidzjaanse openbaar ministerie omdat berichten die hij op deze site had geplaatst onjuiste informatie zou bevatten. In 2018 publiceerde klager verschillende artikelen over een poging tot moord op E.V., de directeur van overheidsorganisatie GCEA. In deze artikelen werd gespeculeerd over de dader en diens motieven, waarbij ook forse kritiek werd geleverd op het slachtoffer. Naar aanleiding hiervan publiceerde het bureau van de procureur-generaal (PG) een persverklaring waarin werd gesteld dat de berichtgeving onjuiste en verboden informatie bevatte. Op dezelfde dag werd klager ondervraagd (zonder aanwezigheid van een advocaat) en werden zijn telefoons afgenomen. Ook vond – zonder huiszoekingsbevel – een doorzoeking plaats van zijn woning, waarbij onder meer een laptop in beslag werd genomen. Vanwege de artikelen werd klager vervolgens veroordeeld tot vijf jaar en drie maanden voorwaardelijke gevangenisstraf, met een proeftijd van twee jaar.

Klager heeft allereerst gesteld dat de inbeslagname van zijn telefoons en laptop in strijd is met art. 8 EVRM. Het Hof stelt voorop dat in het licht van de ‘rule of law’ het essentieel is dat bij

doorzoekingen en inbeslagnames voldoende waarborgen bestaan tegen willekeur. Zeker als het naar nationaal recht niet nodig is om een voorafgaand huiszoekingsbevel te verkrijgen, moet in ieder geval worden voorzien in voldoende rechtsbescherming achteraf. In dit geval is niet gebleken dat klager vrijwillig en op basis van geïnformeerde toestemming zijn telefoons heeft overhandigd aan de politie. Bij de doorzoeking van de inhoud van de telefoons is niet de voorgeschreven procedure gevolgd. De autoriteiten verschillen verder zelf van mening over de vraag op basis van welke bepaling de huiszoeking en inbeslagname van de laptop plaatsvonden. Hoe dan ook was de eigenlijke doorzoeking niet in overeenstemming met het nationale recht. De regering heeft in zijn opmerkingen niets gezegd over eventuele rechterlijke toetsing achteraf van de in klagers zaak getroffen maatregelen. Gebleken is in ieder geval niet dat zo'n toetsing hier heeft plaatsgevonden. Klager zelf heeft wel geprobeerd tegen de maatregelen op te komen, maar zijn beroepen zijn niet-ontvankelijk verklaard. Art. 8 EVRM is dan ook geschonden omdat de maatregel niet in overeenstemming was met het recht.

In de tweede plaats heeft klager gesteld dat art. 1 EP EVRM is geschonden door de inbeslagname van zijn telefoons en laptop. Geoordeeld was in de nationale procedure dat klager zijn laptop terug zou krijgen nadat de rechtbank uitspraak had gedaan in de zaak, maar dit is niet gebeurd. Evenmin zijn de telefoons teruggegeven, ook al was er geen bewijs dat deze telefoons enige relevantie hadden voor het gestelde strafrechtelijke feit. Het langdurige achterhouden van deze eigendommen is daarom disproportioneel en in strijd met art. 1 EP EVRM.

Klager heeft verder gesteld dat art. 10 EVRM is geschonden door zijn strafrechtelijke veroordeling vanwege zijn publicaties. Het Hof overweegt dat de artikelen een onderwerp van algemeen belang betroffen, waarbij werd ingegaan op mogelijke motieven voor een politieke aanslag en de ontevredenheid van burgers over het beweerde onwettige optreden van het slachtoffer. Hoewel het in beginsel aan de staten zelf is om dit soort uitingen te beoordelen, en niet aan het Hof, overweegt het Hof dat in dit geval de tekst niet zo negatief gelezen kan worden als in nationale deskundigenrapporten is gedaan. Er is ook geen enkele aanwijzing dat klager met de publicaties doelbewust anderen opriep tot geweld of andere schade aan de nationale veiligheid. Het Hof ziet dan ook niet in dat met de veroordeling een van de gestelde legitieme doelen is gediend, zoals het doel van de bescherming van nationale veiligheid of tegen wanordelijkheden. Gebleken is ook niet dat klager bij zijn publicatie misbruik heeft gemaakt van zijn eigen functie. Tot slot merkt het Hof op dat een gevangenisstraf voor het gebruik van de uitingsvrijheid een bijzonder zware sanctie is, die alleen in zeer ernstige gevallen gerechtvaardigd kan zijn. Ook al was in dit geval sprake van een voorwaardelijke straf, zou deze toch aanzienlijke impact kunnen hebben op zijn professionele werkzaamheden. De bestraffing is dan ook niet noodzakelijk in een democratische

samenleving en daarmee in strijd met art. 10 EVRM.

Onder art. 18 EVRM heeft klager gesteld dat de beperkingen van zijn uitingsvrijheid neerkomen op misbruik. Hij heeft daarbij opgemerkt dat er zware strafrechtelijke sancties zijn opgelegd die hebben geleid tot zelfcensuur, dat de regering de grond van nationale veiligheid heeft misbruikt, dat alleen klager is gestraft voor de uitingen terwijl ook anderen hetzelfde artikel hebben geplaatst, en ook de publicaties op klagers nieuwssite waren overgenomen van een andere bron. Het Hof constateert dat deze argumenten hebben gemaakt dat het een schending van art. 10 EVRM heeft vastgesteld. De laatste twee argumenten acht het niet bijzonder sterk, omdat de autoriteiten ook andere media hebben gewaarschuwd en deze argumenten bovendien onvoldoende feitelijk onderbouwd zijn. Al met al is dit onvoldoende om een schending van art. 18 EVRM vast te kunnen stellen.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens
Datum uitspraak: 06-10-2026
ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:1006JUD001204319
Zaaknummer: 12043/19 en 50484/20
Wetsartikelen: EVRM art. 8, EVRM art. 10, EVRM art. 18 en EVRM art. 1 EP

RECHTSPRAAK

Baybasin t. Nederland (nr. 2), EHRM 6 oktober 2026, nr. 36384/22

Baybaşin zit een levenslange gevangenisstraf uit. Na bezoek van zijn advocaat en een druk op de 'randomiser'-knop is hij onderworpen aan een lijfsvisitatie. Het EHRM acht dit systeem van visitaties niet in strijd met art. 3 en 8 EVRM. Het behandelt gevangenen allemaal hetzelfde en is hier niet onredelijk toegepast. Ook gelet op het doel van het systeem, namelijk tegengaan van het binnensmokkelen van goederen, is het niet onredelijk dat visitaties gerandomiseerd plaats kunnen vinden. Het niveau van vernedering dat inherent is aan een visitatie gaat de grenzen van het volgens art. 3 EVRM toelaatbare niet te buiten.

Klager zit een levenslange gevangenisstraf uit in De Schie. Nadat hij in 2021 bezoek had gehad van zijn advocaat werd hij in een gerandomiseerde controle onderworpen aan een visitatie ('strip search'). Het visitatiesysteem bestaat eruit dat gevangenen na ieder extern bezoek op een 'randomiser' moeten drukken om te bepalen of zij moeten worden doorzocht. De randomiser is een knop die bij toeval en gemiddeld in één op de tien gevallen rood licht geeft. Klager heeft over de ondergane visitatie en het onderliggende systeem een klacht ingediend, maar deze werd afgewezen omdat het voor de 'penitentiaire scherpte' niet onredelijk was als gevangenen na externe bezoeken (al dan niet van een advocaat) aan een visitatie konden worden onderworpen. Een procedure van klager tegen de afwijzing van zijn klacht was niet succesvol.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat art. 3 EVRM is geschonden door de visitatie. Het Hof overweegt dat in 2005 een nieuw visitatieregime in het leven is geroepen, in reactie op eerdere bevindingen van het EHRM dat het oude regime in strijd was met art. 3 EVRM. Het nieuwe regime omvatte gemiddeld twee random visitaties per maand. Het EHRM heeft daarover al eerder geoordeeld dat dit systeem en deze frequentie niet in strijd waren met art. 3 EVRM. De

onderhavige klacht betreft maar een enkele visitatie, maar het Hof heeft geen aanwijzingen dat deze onderdeel uitmaakte van een regime met een (feitelijk) hogere frequentie dan het eerder heeft beoordeeld. Gebleken is ook niet dat van een grotere mate van vernedering sprake was dan inherent is aan een visitatie. De 'randomiser' heeft tot gevolg dat alle gevangenen hetzelfde worden behandeld en dat de prikkel voor medegevangenen om druk uit te oefenen of te smokkelen wordt verminderd. Het feit dat klager de knop ook moest indrukken na een bezoek van een geprivilegieerde bezoeker zoals een advocaat, maakt het oordeel van het Hof niet anders. De autoriteiten hadden voldoende overtuigende redenen om visitaties noodzakelijk te achten om de veiligheid in de gevangenis te bewaken. De visitaties konden in dit geval dus niet worden gezien als verder gaand dan wat onvermijdelijk leidt tot een zeker gevoel van vernedering door een visitatie. Art. 3 EVRM is dan ook niet geschonden.

Gelet op soortgelijke overwegingen concludeert het Hof dat ook art. 8 EVRM net is geschonden. De visitaties konden noodzakelijk en proportioneel worden bevonden gelet op het risico dat een bezoeker ongewenste zaken de gevangenis in zou smokkelen. Bovendien was het proces volledig gerandomiseerd en waren er voldoende mogelijkheden om een klacht in te dienen over de werking van het regime en om hierover te procederen.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens
Datum uitspraak: 06-10-2026
ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:1006JUD003638422
Zaaknummer: 36384/22
Wetsartikelen: EVRM art. 3 en EVRM art. 8

RECHTSPRAAK

Cengiz t. Turkije, EHRM 13 oktober 2026, nr. 25406/22

In Turkije is in 2021 wetgeving in werking getreden waardoor bij voor terrorisme veroordeelde gevangenen de gesprekken met hun bezoekers kunnen worden afgeluisterd en opgenomen. Het EHRM overweegt dat dergelijke gesprekken onderdeel uitmaken van het (relatieve) privéleven van gevangenen. Als gevangenen en hun bezoek van het afluisteren op de hoogte zijn, hoeft niet aan dezelfde strenge eisen te worden voldaan als bij heimelijk afluisteren gelden. Wel moet ook hier voldoende rechtsbescherming worden geboden. Bij deze regeling ontbreekt het vooral aan een verplichting tot gemotiveerde belangenafweging in het concrete geval. Art. 8 EVRM is dan ook geschonden.

Klager zat gevangen na een veroordeling wegens lidmaatschap van een gewapende terroristische organisatie. In 2021 werd nieuwe wetgeving van kracht die het mogelijk maakte om gesprekken met bezoekers van voor terrorisme veroordeelde gevangenen af te luisteren en op te nemen. Klager heeft hiertegen bezwaar gemaakt, maar de gevangenisautoriteiten oordeelden dat de afluistermaatregel rechtmatig was. Een procedure voor de rechter hierover was niet succesvol.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat de maatregel een schending vormt van zijn privé- en gezinsleven en het recht op vertrouwelijke communicatie, in strijd met art. 8 EVRM. In deze zaak staat vast dat de gesprekken tussen verzoeker en zijn familieleden in de bezoekersruimte gedurende één jaar zijn afgeluisterd en zijn opgenomen. Volgens het Hof ontneemt zo'n systematisch opnemen door de gevangenisautoriteiten de bezoekersruimte van haar enige bestaansreden, namelijk het waarborgen van het – relatieve – privéleven van een gedetineerde. De intimiteit van gesprekken van een gevangene met zijn naasten valt onder dat privéleven. Dit betekent dat inderdaad inbreuk is gemaakt op art. 8 EVRM.

Het Hof overweegt dat de criteria die het heeft geformuleerd voor het heimelijk afluisteren

van telecommunicatie (zoals in *Big Brother Watch*) niet als zodanig van toepassing zijn op een zaak als deze, mede omdat zowel de gedetineerde als de bezoekers van het afluisteren op de hoogte zijn gebracht. Doordat klager op de hoogte was van de maatregel, kon hij gebruik maken van de beschikbare rechtsmiddelen om daartegen op te komen. Deze rechtsmiddelen ziet het Hof als in beginsel effectief in het licht van de toetsing die kan worden uitgevoerd. Aan het vereiste van een voldoende wettelijke grondslag is dan ook voldaan. In het licht van de noodzakelijkheidstoets overweegt het Hof dat de maatregel niet in de weg heeft gestaan aan het ontvangen van bezoekers door klager of dat de opnames zijn gebruikt in het kader van een procedure tegen klager. Tegelijkertijd is gebleken dat de wetgeving algemene gelding had en dat geen individuele besluiten werden genomen om de maatregel alleen bij bepaalde gevangenen of in bepaalde omstandigheden toe te passen. Dit betekent dat er ook geen ruimte was om belangen tegen elkaar af te wegen. De rechters die in klagers zaak hebben geoordeeld, hebben ook niet onderzocht of het redelijk was om in zijn geval tot afluisteren over te gaan, maar hebben volstaan met het vaststellen dat er een wettelijke grondslag bestond om dit te kunnen doen. Van een zorgvuldig onderzoek van de argumenten van klager en een concrete belangenafweging is in zijn zaak niet gebleken. Evenmin is een relevante en toereikende motivering van de noodzaak van de maatregel naar voren gebracht. Het Hof concludeert dan ook dat art. 8 EVRM is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens
Datum uitspraak: 13-10-2026
ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:1013JUD002540622
Zaaknummer: 25406/22
Wetsartikelen: EVRM art. 8

RECHTSPRAAK

Daci t. Albanië, EHRM 6 oktober 2026, nr. 5232/24

Daci is in 1997 na een tuchtrechtelijke procedure ontslagen als rechter. In 2016 solliciteerde hij naar een rechterlijke positie, maar werd hij vanwege het eerdere ontslag gediskwalificeerd. In 2017 werd hij wel benoemd tot lid van een 'vetting body', maar bij de sollicitatie naar die functie vermeldde hij de eerdere sanctie niet. Hij werd daarop veroordeeld voor 'intellectuele vervalsing'. Het Hof oordeelt dat dit een nieuwe kwalificatie was die niet eerder of later is gebruikt. Ook gelet op enkele andere omstandigheden van de zaak acht het de kwalificatie niet voorzienbaar, zodat art. 7 EVRM door de veroordeling is geschonden.

Klager was rechter in de rechtbank van Tirana, maar in 1997 werd hij na een tuchtrechtelijke procedure ontslagen. In 2014 begon een uitgebreid proces tot hervorming van de rechterlijke macht. In het kader daarvan ontstonden verschillende vacatures bij de rechtbank van Tirana, waarop klager in 2016 solliciteerde. Hij werd echter gediskwalificeerd door de Hoge Raad van Justitie vanwege zijn eerdere ontslag uit dezelfde functie. Vervolgens solliciteerde klager op een plaats in een van de 'vetting bodies' die in het kader van het hervormingsproces in het leven waren geroepen (in zijn geval de Special Appeal Chamber, SAC). In zijn cv vermeldde hij niet zijn eerdere functie als rechter. Klagers sollicitatie was succesvol en hij werd in 2017 benoemd in de SAC. Toen na een klacht in 2020 bleek dat klager de informatie had verzwegen over zijn eerdere ontslag, werd hij strafrechtelijk vervolgd en tot zes maanden voorwaardelijke gevangenisstraf veroordeeld.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat art. 7 EVRM is geschonden doordat hij niet kon weten dat zijn gedrag zou worden gezien als vervalsing van informatie en dus als strafbaar. Het Hof stelt vast dat de nationale rechters klagers achterhouden van informatie hebben gekwalificeerd als 'intellectuele vervalsing' in een 'document'. Deze kwalificatie is naar

nationaal recht weliswaar niet nieuw, maar dateert wel van na de datum waarop klager zijn sollicitatie had ingediend. Ook is niet gebleken dat er voor de uitspraken waarin deze kwalificatie is aangenomen andere uitspraken zijn gedaan waarin documenten als klagers sollicitatie onder het toepassingsbereik zijn gebracht van de relevante strafrechtelijke bepaling. Evenmin is gewezen op latere uitspraken waarin de notie van 'intellectuele vervalsing' als grond voor strafbaarheid heeft gefungeerd. Het lijkt er daardoor op dat speciaal voor het geval van klager de nieuwe kwalificatie is gebruikt.

Verder is gebleken dat wetgeving op grond waarvan tuchtrechtelijke sancties niet van iemands strafblad kunnen worden geschrapt, pas in 2016 in werking is getreden. Wel was duidelijk dat mensen die nog onderworpen waren aan een tuchtrechtelijke straf volgens de toepasselijke wetgeving niet in een van de 'vetting bodies' konden worden benoemd. Op zichzelf acht het Hof wel relevant dat klager moet hebben geweten dat zijn tuchtrechtelijke straf volgens de autoriteiten nog niet was verlopen, nu hij in het recente verleden nog was gediskwalificeerd in de benoemingsprocedure voor een rechterspositie in Tirana. Aan de andere kant was het ook aan de autoriteiten geweest om te controleren of kandidaten aan de vereisten voldeden en was de tuchtrechtelijke sanctie in officiële registers terug te vinden.

Gelet op al deze omstandigheden concludeert het Hof dat art. 7 EVRM is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens
Datum uitspraak: 06-10-2026
ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:1006JUD0005232234
Zaaknummer: 5232/24
Wetsartikelen: EVRM art. 7

RECHTSPRAAK

Devekom DOO Niš t. Servië, EHRM 13 oktober 2026, nr. 16947/22

Onderneming Devekom heeft in 2006 een naheffing voor douaneheffingen betaald, maar deze bleek ten onrechte te zijn opgelegd. Devekom heeft succesvol geprocedeerd om het bedrag terug te krijgen, maar daarbij is geen rentevergoeding toegekend. Het EHRM neemt aan dat dit inbreuk maakt op het eigendomsrecht. Doordat het terug te betalen bedrag tien jaar lang niet is gecorrigeerd voor inflatie, terwijl de terugbetalingsplicht bovendien resulteerde uit een fout van de staat, is een excessieve en individuele last opgelegd aan Devekom. Art. 1 EP EVRM is daardoor geschonden.

Klager heeft in 2006 goederen in Servië geïmporteerd vanuit Bosnië-Herzegovina en Kroatië op grond van een preferentieel douaneregime. Dit hield in dat geen douaneheffing hoefde te worden betaald als aan de wettelijke vereisten werd voldaan. In 2009 bleek uit een controle dat het preferentiële regime niet had mogen worden toegepast omdat niet aan de voorwaarden was voldaan. Er werd daarom een naheffing opgelegd ten bedrage van bijna 80.000 euro. Nadat in rechterlijke procedures was gebleken dat het preferentiële regime wel degelijk van toepassing was, werd de douaneautoriteiten het bevel opgelegd om dit bedrag aan klager terug te betalen. Klager heeft vervolgens geprocedeerd over het ontbreken van rentebetalingen over het bedrag, maar dit was niet succesvol: weliswaar was er aanvankelijk wel wetgeving die daarin voorzag, maar later is die ingetrokken. Verder kreeg klager maar ongeveer 62.500 Euro terugbetaald. Vanwege de lange duur van de procedures heeft klager in 2022 wel nog een immateriële schadevergoeding van 3600 Euro ontvangen.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat deze gang van zaken een schending van zijn door art. 1 EP EVRM beschermde eigendomsrecht oplevert. Gebleken is dat klager wettelijk recht had op de betaling van rente over de onverschuldigd betaalde naheffingen en dat in twee vergelijkbare procedures een beroep op de relevante wetgeving ook was toegewezen. Er is dan ook inbreuk gemaakt op een door art. 1 EP EVRM beschermd eigendomsrechtelijk belang.

Welke van de drie regels van art. 1 EP EVRM in dit geval van toepassing is, laat het Hof in het midden. Bij de beoordeling concentreert het Hof zich op de proportionaliteit van de inbreuk en in het bijzonder op de vraag of klager een individuele en excessieve last te dragen heeft gekregen. Het Hof wijst op een reeks eerdere uitspraken waarin het al heeft vastgesteld dat bij verplichte terugbetalingen vanuit de staat ook rente moet worden betaald, tenminste om de gevolgen van inflatie te kunnen dekken. Het beginsel van behoorlijk bestuur maakt bovendien dat het aan de staat is om fouten te herstellen en de gevolgen van die fouten zelf te dragen. Die gevolgen mogen in ieder geval niet op de burger worden afgewenteld. In dit geval is echter geen enkele rente betaald en is alleen het bedrag terugbetaald dat tien jaar daarvoor al was verschuldigd, wat heeft geleid tot aanzienlijke economische verliezen voor klager. Door daarmee geen rekening te houden, hebben de nationale rechters een individuele en excessieve last aan klager opgelegd en hebben ze geen redelijk evenwicht gevonden tussen de belangen van de overheid en die van klager. Art. 1 EP EVRM is dan ook geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens
Datum uitspraak: 13-10-2026
ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:1013JUD001694722
Zaaknummer: 16947/22
Wetsartikelen: EVRM art. 1 EP

RECHTSPRAAK

Golf Bulgaria, HvJ EU 15 oktober 2026, zaak C-591/24

Media-aanbieder Golf Bulgaria heeft een Facebookvideo op zijn website geplaatst waarin de spot werd gedreven met een jongen met speciale onderwijsbehoeften. Hiervoor is een boete opgelegd wegens strijd met de goede zeden. Het HvJ EU bepaalt dat 'goede zeden' een redelijke vertaling kunnen zijn van de 'menselijke waardigheid' van de richtlijn audiovisuele mediadiensten en art. 1 Hv, mits dit begrip duidelijk en nauwkeurig genoeg is geformuleerd. Het belang van menselijke waardigheid is zo groot dat bescherming ervan bovendien een legitieme en noodzakelijkerwijs evenredige inbreuk op de uitingsvrijheid oplevert in de zin van art. 52 lid 1 Hv.

Golf Bulgaria is een aanbieder van niet-lineaire mediadiensten. In 2023 plaatste Golf Bulgaria op het internet een van Facebook afkomstige video, waarin de spot werd gedreven met een jongen met speciale onderwijsbehoeften. De jongen imiteerde een hond en werd aan een leiband gehouden door een zekere Emily. Hij moest 'kunstjes' vertonen en werd 'braaf' genoemd als hij dat deed. Omdat deze publicatie in strijd was met de goede zeden heeft Golf Bulgaria een boete gekregen van ongeveer 1500 euro. Hierover heeft Golf Bulgaria geprocedeerd, onder meer omdat de video in de openbare ruimte was gefilmd en ook op sociale media was verspreid. In deze procedure heeft de verwijzende rechter prejudiciële vragen voorgelegd aan het HvJ EU.

Het HvJ EU gaat er – onder voorbehoud van verificatie door de nationale rechter – van uit dat de uitzending van de video een 'audiovisuele mediadienst' is in de zin van richtlijn 2010/13 en dat Golf Bulgaria als 'aanbieder van mediadiensten' in de zin van de richtlijn kan gelden. Art. 6 lid 1 van deze richtlijn bepaalt dat de lidstaten de menselijke waardigheid moeten beschermen. Dit betekent dat ze de nodige maatregelen moeten treffen om ervoor te zorgen dat aanbieders geen inhoud plaatsen die de menselijke waardigheid aantast. In het voorliggende geval is hieraan invulling gegeven door het strafbaar stellen van inhoud te verspreiden die in strijd is met de goede zeden. Dit is volgens het HvJ EU aanvaardbaar als

maar duidelijk genoeg is voor aanbieders van mediadiensten dat onder dit begrip ook het uitzenden van video's wordt begrepen waarin de menselijke waardigheid wordt aangetast. Het rechtszekerheidsbeginsel vergt dat belanghebbenden hun rechten en verplichtingen nauwkeurig en ondubbelzinnig kunnen kennen en daarnaar moeten kunnen handelen. Dit geldt zeker als er sancties kunnen worden opgelegd op basis van een wettelijke regeling, zoals ook is vastgelegd in art. 49 lid 1 Hv.

De vraag is daarnaast of de nationale verbodsbepaling in strijd komt met de vrijheid van meningsuiting zoals die in art. 11 Hv is vastgelegd. Deze bepaling heeft geen absolute gelding, maar kan overeenkomstig art. 52 lid 1 Hv worden beperkt als aan de daarin vastgelegde eisen is voldaan. Daarbij is van belang dat de in art. 1 Hv beschermde menselijke waardigheid onschendbaar is. Art. 1 Hv is een grondslag van de andere grondrechten. Daaruit vloeit volgens de toelichtingen bij het Handvest voort dat geen van de in dat Handvest vastgelegde rechten mogen worden gebruikt om de waardigheid van anderen te schenden. Dit betekent dat de bescherming van dit beginsel via de vertaling naar 'goede zeden' een legitieme grond voor beperking van de uitingsvrijheid kan opleveren en bovendien noodzakelijkerwijs een evenredige maatregel vormt.

Instantie: Hof van Justitie van de Europese Unie
Datum uitspraak: 15-10-2026
ECLI: ECLI:EU:C:2026:866
Zaaknummer: C-591/24
Wetsartikelen: Hv art. 1, Hv art. 11, Hv art. 49 lid 1, Hv art. 52 lid 1, Rl 2010/13/EU art. 6 lid 1 en Rl 2010/13/EU art. 1 lid 1 (a)

RECHTSPRAAK

Kreis Bergstraße, HvJ EU 8 oktober 2026, zaak C-571/24

Een asielzoeker is op zestienjarige leeftijd Duitsland binnengekomen. Pas toen hij al meerderjarig was, is hem asiel verleend. Het HvJ EU heeft in eerdere rechtspraak bepaald dat in zo'n geval wel nog een gezinsherenigingsverzoek met de ouders kan worden gedaan, mits dat binnen redelijke termijn (in beginsel drie maanden) wordt ingediend. Het bouwt hier nu op voort door te oordelen dat die termijn indicatief is en in bijzondere omstandigheden een langere termijn redelijk kan zijn. Deze soepele lezing houdt verband met de rechten van het kind en van gezinsleven, zoals beschermd door art. 24 resp. 7 Hv.

YO en CT zijn Syriërs die in Turkije wonen. Hun zoon is in 2015, op zestienjarige leeftijd, Duitsland binnengekomen en heeft in 2016, toen zeventien jaar oud, via een voogd een asielverzoek ingediend. Dit is gehonoreerd toen hij net achttien was geworden. De vraag is of hij ten behoeve van een verzoek tot gezinshereniging met zijn ouders toch nog als minderjarig moet worden aangemerkt. Daartoe zou aanleiding kunnen bestaan omdat hij het asielverzoek heeft ingediend toen hij nog minderjarig was. Volgens een uitspraak van het HvJ EU (*A en S*) kan iemand nog blijven gelden als 'minderjarig' als deze binnen een redelijke termijn, namelijk in beginsel binnen drie maanden na het toekennen van de vluchtelingenstatus, een gezinsherenigingsverzoek indient. Het consulaat-generaal in Turkije heeft echter geweigerd om visa af te geven ten behoeve van de gezinshereniging, omdat de zoon inmiddels meerderjarig was geworden en de termijn van drie maanden was verstreken. Gebleken is ook dat het verzoek ook voordat de zoon meerderjarig was geworden, al geen kans van slagen had gelet op de rechtspraak van de hoogste rechterlijke instanties in Duitsland en gelet op de beslissingspraktijk van de bevoegde rechterlijke autoriteiten.

Het HvJ EU stelt voorop dat het een risico zou zijn om het recht op gezinshereniging afhankelijk te stellen van het tijdstip waarop de bevoegde autoriteit formeel besluit om iemand als vluchteling te erkennen. Daarmee wordt dit namelijk ook afhankelijk van de snelheid waarmee een autoriteit een verzoek behandelt. Dat zou ingaan tegen het nuttig effect

van de richtlijn en van de bescherming van vluchtelingen, in het bijzonder alleenstaande minderjarigen.

Het Hof wijst er verder op dat het in zijn eerdere uitspraak heeft benadrukt dat een 'redelijke termijn' na meerderjarigheid *in beginsel* drie maanden bedraagt. Die termijn is daarmee indicatief en kan in bijzondere omstandigheden worden aangepast. In het voorliggende geval was deze termijn al verstreken op het moment waarop het Hof uitspraak deed in *A en S*, zodat hierop niet kon worden geanticipeerd. Daarnaast werd het gezinsherenigingsverzoek al op voorhand als kansloos beschouwd.

Via art. 51 lid 1 Hv vergt de betreffende richtlijnbepaling (art. 10 lid 3 (a) van richtlijn 2003/86) dat bij hereniging van minderjarige vluchtelingen met hun ouders daadwerkelijk art. 7 en 24 lid 2 en 3 Hv wordt gewaarborgd. Dit betekent hier dat de nodige coulance moet worden betracht voor het na de indicatieve termijn ingediende verzoek. Wel kan de rechter bij de beoordeling in een zaak als de onderhavige rekening houden met de inschatting dat een gezinsherenigingsverzoek op inhoudelijke gronden geen kans van slagen heeft.

Instantie: Hof van Justitie van de Europese Unie
Datum uitspraak: 08-10-2026
ECLI: ECLI:EU:C:2026:839
Zaaknummer: C-571/24
Wetsartikelen: Hv art. 7, Hv art. 24 en Rl 2003/86/EG art. 10 lid 3 (a)

RECHTSPRAAK

Makovac en Latin t. Slovenië, EHRM 6 oktober 2026, nrs. 15525/23 en 15532/23

Makovac en Latin hebben een boete gekregen vanwege illegale visvangst in Sloveense wateren. De procedures die zij daartegen hebben aangespannen zijn zonder zitting afgedaan. In Makovac' geval acht het Hof dat terecht, omdat het bewijsmateriaal heel duidelijk was. Daarentegen heeft Latin door het ontbreken van de zitting te weinig mogelijkheid gehad om het bewijs te betwisten en heeft hij geen getuigen kunnen horen. Deze schending van art. 6 lid 1 en 3 (b) en (d) EVRM kan door heropening in het individuele geval worden rechtgezet. Of er een systemisch probleem is dat breder moet worden opgelost, kan het Hof niet achterhalen.

Klagers zijn beiden Kroatische commerciële vissers die in 2018 resp. 2020 zijn beboet voor illegale visvangst in de Sloveense wateren. De boetes bedroegen 500 resp. 840 euro. Klagers zijn per post op de hoogte gesteld van de boetes en het beschikbare bewijs, zoals radarbeelden, observaties door een inspecteur en posts op sociale media. Klagers hebben tegen de boetes geprocedeerd. Hun zaak is zonder zitting en getuigenverhoren afgedaan omdat de rechtbank niet verwachtte dat daaruit ander en relevant bewijs zou voortkomen.

Voor het EHRM hebben beide klagers gesteld dat ten onrechte geen gelegenheid heeft bestaan om het aangevoerde bewijs tegen hen te ontkrachten tijdens een zitting. Het Hof merkt op dat de veroordeling van eerste klaagster was gebaseerd op foto's waarop zij duidelijk zichtbaar was. In haar geval had een zitting inderdaad geen toegevoegde waarde. Ook is zij voldoende in de gelegenheid geweest om ander bewijsmateriaal, dat ontleend was aan openbare databanken en dat in het dossier was opgenomen, te betwisten.

De veroordeling van tweede klager was daarentegen gebaseerd op waarnemingen van een inspecteur. Op de beschikbare foto's was hij niet duidelijk zichtbaar en de sociale media posts waarnaar is verwezen waren vaag. De rechtbank is niet voldoende ingegaan op klagers

stellingen over deze tekortkomingen. Tweede klager is dan ook ten onrechte de mogelijkheid ontzegd om tijdens een zitting zijn mening naar voren te brengen. Hij is bovendien niet in de gelegenheid gesteld om zijn verdediging goed voor te bereiden. Daarnaast heeft hij geen getuigen kunnen ondervragen en heeft hij ook geen getuigen à decharge naar voren kunnen brengen. Dit maakt dat art. 6 lid 1 en lid 3 onder b en c EVRM in zijn geval zijn geschonden.

Onder art. 46 EVRM overweegt het Hof dat heropening van de procedure de beste manier zou zijn om tweede klager rechtsherstel te bieden. Het acht het niet nodig om algemene maatregelen voor te stellen, nu sprake lijkt te zijn van een probleem dat primair voortkwam uit de omstandigheden in zijn zaak. Weliswaar zijn er nog 800 zaken tegen Slovenië aanhangig bij het Hof, maar het is niet in de gelegenheid te achterhalen of die op een soortgelijk onderwerp betrekking hebben en of er dus sprake zou kunnen zijn van een systemisch probleem.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens
Datum uitspraak: 06-10-2026
ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:1006JUD001552523
Zaaknummer: 15525/23 en 15532/23
Wetsartikelen: EVRM art. 6 lid 1, EVRM art. 6 lid 3 (b) en EVRM art. 6 lid 3 (d)

RECHTSPRAAK

Müyesser Uğur t. Turkije, EHRM 6 oktober 2026, nr. 45738/22

Een journalist publiceerde een reeks artikelen over militaire samenwerking met Libië. Later bleek dat zij vertrouwelijke informatie toegespeeld had gekregen van een militair. Zij citeerde daar niet uit, maar gaf in één geval wel een – geheim gehouden – naam van een betrokken commandant prijs. Zij is daarom strafrechtelijk vervolgd en vijf maanden in voorarrest gehouden. Gelet op de zorgvuldige omgang van de journalist met de geclassificeerde informatie en het belang van het onderwerp, het ontbreken van een goede nationale belangenafweging en de ernst van de inbreuk op de uitingsvrijheid, acht het Hof art. 10 EVRM door het voorarrest geschonden.

Klaagster, een journalist, publiceerde in 2018 en 2019 verschillende kritisch artikelen op een nieuwssite over een militaire samenwerkingsovereenkomst tussen Turkije en Libië. In 2019 kreeg de hoofdaanklager in Ankara een tip waaruit bleek dat een militair, E.B., vertrouwelijke informatie had gelekt. Zijn telefoon werd getapt en daarbij bleek dat hij gesprekken had gehad met klaagster. Ook klaagsters telefoon is daarop getapt en in 2020 werden zowel E.B. als klaagster aangehouden. Klaagsters woning werd doorzocht, zij werd ondervraagd en zij werd in voorarrest genomen. In 2021 werd zij veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf vanwege het publiceren van geclassificeerde informatie. In hoger beroep bleef deze veroordeling gedeeltelijk in stand, maar gebaseerd op het lichtere vergrijp van het publiceren van informatie die betrekking heeft op de veiligheids- en politieke belangen van de staat.

Klaagster heeft bij het EHRM gesteld dat het voorarrest in strijd was met art. 10 EVRM. Het Hof overweegt dat in de nationale procedure is gebleken dat klaagster weliswaar veel vertrouwelijke informatie van E.B. heeft gekregen, maar dat ze in de zes artikelen over het onderwerp maar één geclassificeerd element heeft onthuld (namelijk de naam van een betrokken commandant). Voor het overige waren deze artikelen gebaseerd op openbare

informatie. De vijf artikelen waarin geen enkele geclassificeerde informatie werd onthuld leveren in ieder geval geen relevante en voldoende redenen om klaagster op basis van deze artikelen in voorarrest te nemen. Voor het zesde artikel, waarin klaagster de naam van een betrokken commandant noemde, overweegt het Hof dat klaagster hierin veel informatie gaf over de achtergrond en de persoon van deze commandant. Deze informatie was in een debat over het onderwerp – dat duidelijk van algemeen belang was – zeker relevant. Ook als klaagster de naam niet had genoemd, was het op basis van de gepubliceerde informatie bovendien gemakkelijk geweest om te raden wie het betrof. Tegelijkertijd ziet het Hof dat het vermelden van de identiteit een bedreiging kon vormen voor de nationale veiligheid en de rechten van de betrokkene. Dit was te meer het geval omdat er op dat moment aanzienlijke spanningen waren en het ging om een gevoelige fase in de onderhandelingen. De nationale rechters hebben aan dit belang veel gewicht toegekend, maar hebben de argumenten en belangen van klaagster veel minder zwaar gewogen. Het Hof overweegt verder dat vrijheidsbeneming een uitzonderlijke maatregel zou moeten zijn die alleen wordt gekozen als andere maatregelen niet kunnen volstaan om een procedure goed te laten verlopen. In dit geval is dit niet aangetoond, terwijl een voorarrest als het onderhavige, dat vijf maanden heeft geduurd, wel een duidelijk 'chilling effect' kan hebben. Art. 10 EVRM is door deze maatregel dan ook geschonden. Gelet op deze bevinding acht het Hof het niet meer nodig om ook de klacht over art. 5 EVRM nog te behandelen.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens
Datum uitspraak: 06-10-2026
ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:1006JUD004573822
Zaaknummer: 45738/22
Wetsartikelen: EVRM art. 10

RECHTSPRAAK

Pavlović t. Servië, EHRM 6 oktober 2026, nr. 42160/21

Een Romajongen van negen jaar oud werd aangevallen door een voorbijganger toen hij samen met zijn zusje muziek maakte op het plein. Naar het incident werd meteen onderzoek gedaan, maar uiteindelijk werd de voorbijganger nauwelijks strafrechtelijk verantwoordelijk gehouden voor zijn handelen. Het EHRM oordeelt dat de staat daarmee tekort is geschoten in zijn verplichting tot het waar mogelijk bieden van rechtsherstel aan kwetsbare personen tegen ongeoorloofd handelen van derden. Art. 8 EVRM is dan ook geschonden. De jongen heeft echter te weinig bewijsmateriaal aangevoerd om ook een schending van het discriminatieverbod te kunnen vaststellen.

In 2016 maakte klager – een Romajongen van toen negen jaar oud – samen met zijn zusje op een openbaar plein muziek, om op die manier wat geld op te halen. Hun moeder zat op een bankje vlakbij. De kinderen werden daar bedreigd en geslagen door een voorbijganger, N.I. Klager liep geen ernstige verwondingen op. Aan het incident werd aandacht besteed in de media vanwege de Romavijandige ondertoon van het gedrag van N.I. Tegen die achtergrond werd een politieonderzoek ingesteld en werd de identiteit van de voorbijganger achterhaald. In de strafzaak tegen N.I. vanwege openbare geweldpleging werd uiteindelijk een schikking getroffen, die inhield dat N.I. omgerekend 250 euro moest betalen aan een goed doel. Het Constitutionele Hof oordeelde later dat dit niet voldoende was als rechtsherstel, maar dat N.I. ook een immateriële schadevergoeding aan klager moest betalen. Geen van de nationale rechters onderzocht eventuele discriminerende motieven van N.I.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat art. 3 en 13 EVRM zijn geschonden doordat onvoldoende onderzoek is gedaan naar de mishandeling. Het Hof besluit de zaak te herkwalificeren en onderzoekt deze onder art. 8 EVRM. Het is niet bereid om aan te nemen dat N.I. – die een gemeenteambtenaar bleek te zijn – in een officiële hoedanigheid handelde,

zodat geen directe staatsaansprakelijkheid voor het incident kan worden aangenomen. Wel acht het het in dit soort gevallen essentieel dat effectief onderzoek wordt gedaan naar de toedracht en zo goed als mogelijk rechtsherstel wordt geboden. Hoewel de politie correct en snel is opgetreden, is in dit geval de openbaar aanklager te laks geweest bij de vervolging van N.I. en is onvoldoende rechtsherstel geboden. Het Constitutionele Hof heeft dit ook aangenomen, maar ook dit hof heeft te beperkt onderzoek gedaan naar de rechten en belangen van het kind die hier aan de orde waren. Klager kan zich ondanks de uitspraak van het Constitutionele Hof dan ook nog steeds slachtoffer noemen van een schending van art. 8 EVRM.

Klager heeft daarnaast gesteld dat de aanval en het ontbreken van een adequate reactie daarop het gevolg waren van 'anti-gypsyism' in Servië. Daardoor zou ook het discriminatieverbod zijn geschonden. Het Hof overweegt dat klager onvoldoende feiten en omstandigheden heeft aangevoerd om het aannemelijk te maken dat de aanval en de reactie daarop discriminerend waren. In de procedures heeft klager bovendien niet aangevoerd dat de tekortkomingen in het onderzoek het resultaat waren van discriminatie. Er was wel voldoende gelegenheid geweest om dit te doen, zelfs als rekening wordt gehouden met de jonge leeftijd en kwetsbaarheid van klager. Deze klacht is daarom kennelijk ongegrond.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens
Datum uitspraak: 06-10-2026
ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:1006JUD004216021
Zaaknummer: 42160/21
Wetsartikelen: EVRM art. 8 en EVRM art. 14

RECHTSPRAAK

Réka Kiss e.a. t. Hongarije, EHRM 6 oktober 2026, nrs. 8412/23 en 33159/23

In de Hongaarse onderwijssector moesten tot 2022 de vakbonden bij stakingsplannen afspraken maken met de regering over minimale dienstverlening. Tijdens de Covid-19-pandemie werd deze regel vervangen door een regeringsbesluit waarin dit minimumniveau werd vastgelegd. Later werd deze bij wet vastgelegd. Het EHRM overweegt dat het internationaalrechtelijk gezien erg ongebruikelijk is dat onderwijs wordt gekwalificeerd als minimale voorziening. Als dit al gebeurt, moet een goed evenwicht worden gevonden tussen het belang van continuïteit van het onderwijs en de effectiviteit van het stakingsinstrument. Daar is in Hongarije niet zichtbaar naar gezocht, zodat art. 11 EVRM is geschonden.

Van 8 februari 2021 tot en met 31 mei 2022 gold in Hongarije een 'staat van gevaar' in verband met de Covid-19-pandemie. Begin 2022 wilden vakbonden een aantal stakingen organiseren om de arbeidsomstandigheden en salarissen in de onderwijssector aan de kaak te kunnen stellen. Zij konden geen overeenstemming met de staat bereiken over de minimale dienstverlening die tijdens de stakingen toch nog zou moeten bestaan. In februari 2022 trad een regeringsbesluit in werking waarin de minimale diensten werden vastgelegd. Klagers stelden hiertegen een constitutionele procedure in. Toen de 'staat van gevaar' eind mei eindigde, vervielen daarmee alle relevante regeringsbesluiten die tijdens deze staat waren aangenomen. Volgens de regering was er daardoor ook geen reden meer om hiertegen te procederen. Op 24 mei 2022 werd wel een nieuwe wet aangenomen over het onderwerp van de minimale dienstverlening, die min of meer gelijkluidend was aan het eerdere besluit. Bepaalde parlementsleden stelden daartegen ook weer een constitutionele procedure in, maar het Constitutionele Hof bepaalde dat de wet niet ongrondwettig was. Vervolgens procedeerden ook eerste klaagster (een lerares die lid is van het stakingscomité op haar school en deelnam aan de organisatie van de nationale acties) en enkele anderen. Hun beroepen

werden afgewezen omdat de eerdere uitspraak *res judicata* had gekregen.

Voor het EHRM hebben klagers allereerst gesteld dat de in 2022 aangenomen wet in feite hun effectieve toegang tot de rechter blokkeerde. Het Hof stelt echter vast dat klagers dit punt niet naar voren hebben gebracht in hun constitutionele klacht over de wet. Daardoor hebben zij het Constitutionele Hof de mogelijkheid ontzegd om zich hierover uit te spreken. Dit betekent dat op dit punt de nationale rechtsmiddelen niet zijn uitgeput en de klacht niet-ontvankelijk is.

In de tweede plaats hebben klagers gesteld dat het aannemen van de wet een inbreuk vormt op hun demonstratievrijheid. De regering heeft er in dit verband op gewezen dat een van de klagers hierover ook een klacht heeft ingediend bij het klachtmechanisme van de ILO (CFA). Het Hof heeft al eerder geoordeeld dat dit een mechanisme is dat in beginsel vergelijkbare rechtsbescherming kan bieden als het Hof in de zin van art. 35 lid 2 EVRM. De vraag is daarmee vooral of de bij het CFA voorgelegde klacht hetzelfde onderwerp heeft als de bij het EHRM ingediende klacht. Gebleken is dat de CFA-klacht specifiek betrekking had op de eerder aangekondigde stakingsacties en de beperkingen daarop tijdens de staat van gevaar. De bij het EHRM voorliggende zaak betreft daarentegen juist de wet van 2022, die betrekking heeft op 'normale' omstandigheden. Ook hebben klagers bij het CFA – anders dan bij het EHRM – niet geklaagd over het wetgevingsproces als zodanig. De klacht is in dit licht dan ook niet niet-ontvankelijk.

Ten aanzien van de inhoud van de klacht stelt het Hof voorop dat in internationale instrumenten in het algemeen een stringente definitie wordt gekozen van minimale dienstverlening. Onderwijs wordt daaronder doorgaans niet begrepen, zodat de positie van de Hongaarse regering op dit punt niet in lijn is met die van internationale organisaties. Tegelijkertijd acht het Hof het begrijpelijk dat de regering onderwijs wel als belangrijk ziet. Het formuleren van een minimale aanbodverplichting acht het in dit verband dan ook niet als zodanig onverenigbaar met art. 11 EVRM.

Een definitie van minimale verplichtingen mag volgens het Hof niet te ruim zijn, omdat de impact van stakingen anders niet voelbaar is en het stakingsinstrument ineffectief wordt. Totdat het relevante regeringsbesluit en de wet werden aangenomen werd dit ondervangen doordat vakbonden en de regering in onderling overleg tot een aanvaardbaar minimumniveau moesten komen. Bij de nu geldende wetgeving is zo'n dialoog niet meer mogelijk. De gevolgen daarvan voor het stakingsrecht zijn in de wetgeving niet goed toegelicht, zodat op dit punt geen redelijk evenwicht van belangen is bereikt. Ook het argument van de staat dat de wettelijke maatregelen nodig waren om de gevolgen van de coronapandemie te bestrijden, acht het Hof niet overtuigend, nu de maatregelen ook nog gelding zouden hebben als de

nadelige gevolgen niet meer voelbaar zouden zijn.

Het Hof concludeert uit een en ander dat art. 11 EVRM is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens
Datum uitspraak: 06-10-2026
ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:1006JUD000841223
Zaaknummer: 8412/23 en 33159/23
Wetsartikelen: EVRM art. 11 en EVRM art. 35 lid 2

RECHTSPRAAK

Rowicz, HvJ EU 15 oktober 2026, zaak C-159/25

In Polen zijn bij een rechter op haar verzoek honderd zaken weggehaald en via het op een toevalsgenerator gebaseerde IT-systeem SLPS toebedeeld aan andere rechters. Het HvJ EU acht zo'n onttrekking van zaken aanvaardbaar als de rechter er uit vrije wil zelf om heeft verzocht. Een hertoewijzing via een systeem als SLPS levert geen schending op van de rechterlijke onafhankelijkheid en onpartijdigheid, mits het systeem berust op transparante, objectieve en vooraf vastgestelde regels en het algoritme en de lotingsbeslissingen openbaar zijn. Het is niet onrechtmatig als een rechter een hertoewijzing op basis van zo'n systeem niet specifiek kan betwisten.

In 2024 zijn bij een Poolse rechtbank twee hogere beroepen ingesteld. Het op een toevalsgenerator gebaseerde IT-systeem SLPS heeft willekeurig deze zaken toebedeeld aan rechter JD. JD is vervolgens overgeplaatst naar een andere kamer. Daarop zijn op haar verzoek honderd eerder aan haar toegewezen zaken bij haar weggehaald en willekeurig aan andere rechters toegewezen. Een van deze andere rechters, rechter Łazarskategen, kreeg daardoor ineens 56 zaken toegewezen, waaronder de twee hogere beroepen. Łazarskategen moet deze als alleenzittende rechter beoordelen. Łazarskategen vraagt zich nu af of de hertoewijzing van deze zaken rechtmatig is in het licht van art. 19 lid 1 VEU en art. 47 Hv. De betreffende rechtbank heeft hierover prejudiciële vragen gesteld aan het HvJ EU.

Het HvJ EU kan niet goed beoordelen of art. 47 Hv hier via art. 51 lid 1 Hv rechtstreeks van toepassing is, omdat niet volledig duidelijk is of de twee hogere beroepen een EU-rechtelijke kwestie betreffen. Hoe dan ook is art. 47 echter van belang omdat art. 19 lid 1 VEU alle lidstaten verplicht om te voorzien in de nodige rechtsmiddelen om op de onder het Unierecht vallende gebieden een daadwerkelijke rechtsbescherming te bieden. Het HvJ EU wijst er daarbij op dat art. 47 Hv correspondeert met art. 6 lid 1 EVRM en dat met de daaraan door het EHRM gegeven uitleg rekening moet worden gehouden in het licht van art. 52 lid 3 Hv.

Het EHRM heeft geoordeeld dat duidelijke waarborgen ter verzekering van objectiviteit en transparantie nodig zijn. Bovendien moet iedere schijn van willekeur bij de toewijzing van specifieke zaken aan rechters worden vermeden. Het HvJ EU zelf heeft eerder geoordeeld dat dit betekent dat zaken alleen aan een rechter onttrokken mogen worden op basis van duidelijk omschreven, objectieve criteria en in een gemotiveerde beslissing. Het heeft bovendien eerder vastgesteld dat de regels hiervoor in het Poolse recht op dit punt niet voldoende waarborgen bieden. In het onderhavige geval is echter gebleken dat JD zelf en uit vrije wil heeft verzocht om de zaken bij haar weg te halen. In dat geval kan bij rechtszoekenden geen gerechtvaardigde twijfel over haar onafhankelijkheid rijzen.

Een systeem zoals SLPS acht het HvJ EU aanvaardbaar als het berust op transparante, objectieve en vooraf bekende regels, zodat elk arbitrair gebruik van het systeem kan worden voorkomen, net als ongepaste inmenging in het besluitvormingsproces in een bepaalde zaak door personen die geen deel uitmaken van de rechtsprekende formatie. De gebruikte parameters moeten vooraf zijn vastgesteld en openbaar zijn en ook de lotingsverslagen moeten openbaar zijn. Bij SLPS vindt een automatische loting plaats op basis van een regeling die de wijze en criteria voor de toewijzing en hertoewijzing vaststelt. Het feit dat de minister deze op basis van delegatie vaststelt, maakt niet dat twijfel mogelijk is over de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van rechters. Daarnaast zijn het volledige algoritme en de lotingsverslagen openbaar. Weliswaar is de broncode dit niet, maar dat levert volgens het HvJ EU geen risico van beïnvloeding op of van willekeurige manipulatie van de (her-)toewijzing van zaken. In het onderhavige geval kreeg Łazarskategen verder weliswaar ineens heel veel zaken toegewezen, maar een ongelijke verdeling van zaken leidt niet noodzakelijkerwijs tot een ongelijke verdeling van werklast. Dat de betreffende rechter na een hertoewijzing geen rechtsmiddel beschikbaar heeft om deze specifiek te betwisten, acht het HvJ EU niet problematisch.

Instantie: Hof van Justitie van de Europese Unie
Datum uitspraak: 15-10-2026
ECLI: ECLI:EU:C:2026:856
Zaaknummer: C-159/25
Wetsartikelen: EVRM art. 6 lid 1, VEU art. 19 lid 1, Hv art. 47 en Hv art. 52 lid 3

RECHTSPRAAK

Tsachkov, HvJ EU 15 oktober 2026, zaak C-580/24

In een Oostenrijkse beoordeling van een Europees aanhoudingsbevel (EAB) is de vraag opgekomen of nationaal recht mag verplichten om de over te leveren persoon in hechtenis te nemen, ook al is deze op borgtocht vrijgelaten en bereid zelf naar de verzoekende lidstaat te reizen. Het HvJ EU oordeelt dat een dergelijke verplichting niet in strijd is met art. 6 Hv. Dit geldt ook voor een nationale verplichting om de over te leveren persoon in een penitentiaire inrichting te plaatsen.

In 2024 heeft het Oostenrijkse openbaar ministerie een Europees aanhoudingsbevel (EAB) uitgevaardigd tegen de Bulgaarse LY in verband met vervolging wegens diefstal van 61 sets autowielen. Dit heeft tot zijn aanhouding geleid, maar na drie dagen werd besloten om LY op borgtocht vrij te laten. LY is vervolgens persoonlijk verschenen op zittingen en hij verklaarde in te stemmen met zijn overlevering naar Oostenrijk. Volgens hem zou hij zelf naar Oostenrijk kunnen reizen hiervoor. De nationale rechter vraagt zich nu af of het aanvaardbaar is om een gezochte persoon toch in hechtenis te nemen als is beslist hem over te leveren, zoals bepaald is in het nationale recht. Deze vraag heeft hij voorgelegd aan het HvJ EU.

Het Hof leidt uit het kaderbesluit EAB en zijn eerdere rechtspraak af dat het aan de uitvoerende rechterlijke autoriteit is om zich uit te spreken over de voortzetting van de hechtenis van de over te leveren persoon, rekening houdend met de relevante omstandigheden van het geval. Art. 1 lid 3 van het kaderbesluit bepaalt bovendien dat het niet tot gevolg kan hebben dat de verplichting tot bescherming van art. 6 Hv (het recht op vrijheid) wordt aangetast. Dit recht kan onder de voorwaarden van art. 52 lid 1 Hv wel worden beperkt. Daarbij moet een uitleg worden gegeven die in lijn is met de rechtspraak van het EHRM, in het licht van art. 52 lid 3 en 53 Hv. Het HvJ EU besluit in het licht hiervan dat het kaderbesluit zich er niet tegen verzet dat een uitvoerende rechterlijke autoriteit naar nationaal recht verplicht is te gelasten dat iemand in hechtenis wordt genomen en in een penitentiaire inrichting wordt geplaatst totdat hij aan de uitvaardigende lidstaat wordt overgeleverd, zonder dat zij rekening kan houden met de relevante omstandigheden van de betrokken situatie. Daarnaast verzetten

zij zich niet tegen een nationale regeling die bepaalt dat de hechtenis van die persoon, totdat hij aan de uitvaardigende lidstaat wordt overgeleverd, plaatsvindt in een penitentiaire inrichting.

Instantie: Hof van Justitie van de Europese Unie
Datum uitspraak: 15-10-2026
ECLI: ECLI:EU:C:2026:865
Zaaknummer: C-580/24
Wetsartikelen: Hv art. 6, Hv art. 52 lid 1, Hv art. 52 lid 3, Kaderbesluit 2002/584/JBZ art. 12 en Kaderbesluit 2002/584/JBZ art. 23

RECHTSPRAAK

Veldsink-Schoonbeek en Veldsink t. Nederland, EHRM 6 oktober 2026, nr. 26337/22

Na een succesvolle procedure heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State het echtpaar Veldsink een forfaitaire proceskostenvergoeding toegekend. Volgens het echtpaar is deze vergoeding veel lager dan de werkelijke kosten van de procedure. Het EHRM begrijpt dat de forfaitaire regeling is ingegeven door budgettaire overwegingen en overwegingen van goede rechtsbedeling. Het acht de regeling niet onredelijk: de vergoeding is niet afhankelijk van het winnen van de zaak en in gevallen van volledige afhankelijkheid van rechtsbijstand of in buitengewone omstandigheden is een uitzondering mogelijk. Het systeem is dan ook niet in strijd met art. 6 lid 1 EVRM.

In 2019 is klagers de verplichting opgelegd om bouwwerken van hun grond te verwijderen, omdat deze in strijd met het gemeentelijke bestemmingsplan waren neergezet. Het beroep van klagers hiertegen was in eerste aanleg niet succesvol. Zij stelden daarop hoger beroep in bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Daarbij eisten zij dat zij een volledige kostenvergoeding zouden krijgen, in plaats van de gebruikelijke forfaitaire vergoeding. Volgens hen was deze vergoeding namelijk te laag in vergelijking met de reële kosten van het voeren van een procedure – de forfaitaire vergoeding zou waarschijnlijk niet meer dan bijna 1500 euro bedragen, terwijl zij inmiddels zo'n 19.000 euro aan proceskosten hadden besteed. Klagers beroep werd door de ABRvS toegewezen. Zij kregen een kostenvergoeding van 3795 euro en een vergoeding van griffierecht van 439 euro.

Voor het EHRM hebben klagers gesteld dat het toekennen van de forfaitaire kostenvergoeding hun recht op toegang tot de rechter heeft geschonden, zoals beschermd door art. 6 lid 1 EVRM. Het Hof merkt op dat de regering (en eerder ook al de ABRvS) hebben erkend dat de weigering om een volledige kostenvergoeding toe te kennen inbreuk maakt op het recht op

toegang tot de rechter. De regering heeft ter rechtvaardiging van het forfaitaire systeem aangevoerd dat de maatschappelijke kosten van de rechtspraak beperkt zouden moeten worden en dat het systeem noodzakelijk was om het goede functioneren van de bestuursrechtelijke rechtbanken te waarborgen. Het Hof acht beide doelen legitiem. De keuze voor een bepaald, eventueel forfaitair systeem van kostenvergoedingen valt in beginsel binnen de margin of appreciation van de staten, tenzij de wezenlijke kern van art. 6 lid 1 EVRM erdoor wordt aangetast. Dit is in dit geval niet aan de orde. Bij het bereiken van die conclusie acht het Hof relevant dat in Nederland niet de regel geldt dat de verliezende partij alle kosten van het geding draagt of dat een winnende individuele partij moet aantonen dat de staat onrechtmatig heeft gehandeld. Daarnaast worden individuele partijen die volledig afhankelijk zijn van rechtsbijstand in de regel volledig gecompenseerd voor de gemaakte kosten. Dat had in dit geval volgens de regering ook gegolden voor klagers. Het Hof is het met de regering eens dat niet is gebleken dat klagers als gevolg van het moeten procederen vanwege het onrechtmatige besluit van de staat, een aanzienlijke financiële last te dragen hebben gekregen. De regering heeft er verder op gewezen dat bijstand door een advocaat bij de ABRvS niet verplicht is. Dit argument acht het Hof minder sterk omdat in complexe procedures dergelijke rechtsbijstand wel belangrijk is. Tegelijkertijd overweegt het dat de kosten van advocaten sterk kunnen verschillen en individuele procespartijen zelf met een advocaat over het honorarium kunnen onderhandelen. Tot slot merkt het Hof op dat de ABRvS in bijzondere omstandigheden van het forfaitaire systeem kan afwijken, zodat disproportionele uitkomsten kunnen worden voorkomen. Art. 6 lid 1 EVRM is dan ook niet geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens
Datum uitspraak: 06-10-2026
ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:1006JUD002633722
Zaaknummer: 26337/22
Wetsartikelen: EVRM art. 6 lid 1

RECHTSPRAAK

Zakutniy e.a. t. Oekraïne, EHRM 15 oktober 2026, nr. 52652/20 en 7 andere

In 2022 heeft het EHRM een pilotuitspraak gedaan over de slechte gevangenisomstandigheden in Oekraïne. Het oordeelt nu dat die omstandigheden nog niet zijn verbeterd. Wel is er inmiddels een civielrechtelijke compensatieprocedure. Die heeft in het geval van de acht klagers erg lage schadevergoedingen opgeleverd, zodat zij nog steeds slachtoffer zijn van een schending van art. 3 EVRM. In algemene zin is de compensatieprocedure echter wel aan de maat. Ondanks de lage vergoedingen in het geval van klagers kan de procedure als rechtsmiddel dan ook voldoende effectief zijn om te voldoen aan de eisen van art. 13 EVRM.

Klagers hebben in onmenselijke en vernederende omstandigheden gevangen gezeten; het ging daarbij bijvoorbeeld om overbezetting, slechte ventilatie, ontoereikende sanitaire voorzieningen en blootstelling aan passief roken. Zij hebben civiele schadevergoedingsclaims ingediend vanwege de immateriële schade die zij daardoor hebben geleden. In zeven van de acht zaken is een schadevergoeding toegewezen, maar was het bedrag volgens de klagers onredelijk laag; in een laatste geval is het verzoek om schadevergoeding afgewezen.

Voor het EHRM hebben klagers allereerst gesteld dat art. 3 EVRM door de slechte gevangenisomstandigheden is geschonden. Het Hof herinnert eraan dat het in 2020 al heeft vastgesteld dat er structurele problemen zijn in de Oekraïense gevangenissen. De nu voorliggende zaken gaan vooral over de vraag of daarvoor een afdoende schadevergoeding kan worden verkregen, en niet over de vraag of er voldoende preventieve rechtsmiddelen voorhanden zijn. De toegekende bedragen zijn significant lager dan de bedragen die het EHRM zelf in vergelijkbare zaken tegen Oekraïne heeft toegewezen. Het Hof ziet geen omstandigheden die afwijking van die standaard redelijk maken in deze gevallen. Dit betekent dat klagers zich nog steeds slachtoffer kunnen noemen, ondanks het nationaal al geboden

rechtsherstel. Art. 3 EVRM is in hun gevallen vanwege de detentieomstandigheden geschonden.

Het Hof stelt verder vast dat de pilotuitspraak in de eerdere zaak *Sukachov* niet heeft geleid tot maatregelen die de systemische problemen in de gevangenisomstandigheden voldoende adresseren. Het verwelkomt wel de mogelijkheid die inmiddels wordt geboden om in een civiele procedure een schadevergoeding te claimen, waarbij deze procedure aan een heel aantal van de EVRM-eisen voldoet. De procedure is toegankelijk en legt geen al te zware last op aan klagers. Meestal wordt snel genoeg geoordeeld en de zaken worden daarbij ook daadwerkelijk ten gronde onderzocht. De enige echte tekortkoming is gelegen in de compensatiebedragen, maar het Hof neemt in algemene zin aan dat dit probleem in de toekomst kan worden opgelost. Dit betekent dat deze civiele procedure in algemene zin kan gelden als een effectief rechtsmiddel, ook al heeft die in de gevallen van klagers geleid tot een te laag bedrag, zodat art. 13 EVRM toch niet is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens
Datum uitspraak: 15-10-2026
ECLI: ECLI:CE:ECHR:2026:1015JUD005265220
Zaaknummer: 52652/20 en 7 andere
Wetsartikelen: EVRM art. 3 en EVRM art. 13

ANNOTATIE

The CJEU's Judgment in IKEA v Vlaams Belang (CJEU, C-298/23) – How Much Political Expression Can EU Trade Mark Law Accommodate?

E. Izyumenko

1. In its Grand Chamber judgment of 8 September 2026, *IKEA v Vlaams Belang* (C-298/23),[1] the Court of Justice of the European Union (CJEU) confirmed that freedom of expression, including political parody, may justify the unauthorised use of a reputed trade mark. The judgment is an important development in EU trade mark law. Whether it provides meaningful protection for political expression is another question.

2. The dispute arose from the Belgian political party Vlaams Belang's 'IKEA-Plan' (*Immigratie Kan Echt Anders*, or 'Immigration Really Can Be Different') (see Figure 1), an anti-immigration campaign presenting 15 proposals through IKEA-style assembly instructions, as solutions ready for the government to assemble (see, e.g., Figure 2). IKEA brought infringement proceedings, arguing that the use of its trade marks conflicted with its policy of political neutrality (paras 12-14, 99).

3. Under EU trade mark law, proprietors of reputed marks may prohibit unauthorised uses that take unfair advantage of, or harm, their marks' reputation or distinctive character, unless there is 'due cause' (Article 9(2)(c) of EU Trade Mark Regulation and Articles 10(2)(c) and 10(6) of EU Trade Mark Directive). The Belgian court asked whether freedom of expression, particularly political parody, could constitute such due cause and which criteria should govern the assessment (para 28).

The CJEU's Approach: A Welcome Recognition of Freedom of Expression

4. The CJEU answered the first question affirmatively (paras 64-82). On the second, it identified three groups of considerations for national courts (paras 83-93). First, national courts should take into account the user's intention to exercise freedom of expression in good faith, particularly where the use conveys a message about the mark or its proprietor, contributes to public debate, or draws on the mark's linguistic or cultural significance. Second,

courts should consider the nature of the expression, particularly whether it contributes to a debate of public interest and takes place in a strictly commercial context. Third, national courts have to assess the consequences of the use for the proprietor and its exclusive rights, considering the intensity, extent and manner of use, the mark's reputation, the similarity of the signs and any impression that the proprietor endorses the political message, particularly where this conflicts with its values or political neutrality. The final assessment remains for the Belgian court.

5. The judgment deserves praise in several respects. First, the CJEU recognises, for the first time in EU trade mark law, that freedom of expression, including political parody, may justify the unauthorised use of a reputed trade mark. This recognition is important because trade mark protection should not give proprietors unrestricted control over the use of their marks in public discourse, including political debate, criticism and artistic expression. National courts across the EU are regularly confronted with such uses and have reached divergent outcomes, creating legal uncertainty for speakers and potentially chilling legitimate expression.[2] By recognising freedom of expression as a possible justification for otherwise infringing uses, the CJEU takes an important step towards developing a framework for reconciling trade mark rights with freedom of expression that is not only more consistent across the EU, but also more protective of freedom of expression and better aligned with the requirements of EU fundamental rights law. Whether the framework ultimately delivers on these promises, however, remains to be seen. Second, the due-cause criteria advanced by the CJEU in *IKEA* reflect important principles of Article 10 ECHR jurisprudence, particularly the strong protection afforded to political expression and contributions to public debate, and the recognition that commercial considerations do not necessarily diminish that protection. The Court's willingness to incorporate these principles into the interpretation of EU trade mark law is therefore a welcome step towards aligning trade mark protection with the requirements of Article 10 ECHR. Third, and perhaps most innovatively, the Court acknowledges that trade marks may acquire cultural meanings beyond their commercial function and that expressive uses need not criticize or otherwise concern the proprietor itself (para 86). Political parody may borrow a famous mark's recognisable features to communicate a message entirely unrelated to the company. This recognition goes beyond the established ECtHR jurisprudence, which has largely concerned criticism directed at corporations themselves and offers limited guidance on the use of their signs to communicate unrelated messages.

Problems with the Court's Freedom-of-Expression Analysis

6. Yet a closer examination of the judgment reveals considerable tensions between these welcome developments and the Court's actual approach to protecting freedom of expression.

7. The Court considers contribution to public debate both under the user's intentions and under the nature of the expression (paras 86-87), without explaining the distinction or the relative weight of these considerations. Its reliance on subjective intentions and the undefined notion of 'good faith' also raises questions. Should political expression receive less protection because of questionable motives? And could intentionally benefiting from a mark's reputation be considered bad faith, even when recognisability is essential to the parody? Arguably, the protection afforded to expression should depend primarily on its objective nature and contribution to public debate, rather than on the speaker's subjective motivations.[3] Similarly, the deliberate use of a mark's recognisability should not, in itself, count against the speaker, as that recognisability may be precisely what makes the expression possible or effective.[4] A more appropriate approach to assessing due cause would therefore give greater weight to the expressive nature and public-interest character of the use, while taking account of any concrete harm to the proprietor's legitimate interests.

8. More fundamentally, reputation, similarity and the advantage obtained from using a famous mark already feature in establishing prima facie trade mark infringement (paras 56-59). Yet they reappear in the assessment of due cause, which is meant to justify an otherwise infringing use. This risks circular reasoning (hardly unfamiliar in the CJEU's trade mark case law[5]): parody often depends precisely on the fame and recognisability of the borrowed symbol. If those characteristics help establish infringement and then count against its justification, how can such parody ever qualify as due cause?

9. The treatment of reputation is particularly puzzling from a freedom-of-expression perspective. The ECtHR has recognised that large public companies are subject to wider limits of acceptable criticism (*Ärztekammer für Wien and Dorner v Austria*, para 65[6]) and that corporate commercial reputation, unlike individual reputation, lacks a human dignity dimension (*Uj v Hungary*, para 22[7]), a distinction relevant to the weight accorded to reputational interests when restricting expression. Although this jurisprudence largely concerns criticism directed at companies, corporate symbols may also acquire broader cultural and social meanings, making them valuable means of public communication, as illustrated by the Dutch *Plesner v Louis Vuitton* judgment.[8] The more recognisable a mark becomes, the greater its potential expressive value. Yet the CJEU considers the scale of a mark's reputation primarily in relation to the consequences of its use for the proprietor and *its* exclusive rights (para 92), without examining whether that same reputation might strengthen the user's expressive interests. The very prominence that makes a mark valuable for political expression thus risks becoming a reason for restricting that expression.

Applying the Criteria to the IKEA-Plan: A Selective Approach?

10. The Court's observations on Vlaams Belang's campaign further aggravate these difficulties. Although the Court acknowledges that the campaign concerns a debate of public interest and may constitute political parody, it nevertheless emphasises that the use neither concerns IKEA nor its goods or services (paras 95-96), suggesting that the campaign merely rides on the coat-tails of IKEA's reputation (para 96). This is difficult to reconcile with the CJEU's own earlier recognition in this same judgment that parody need not concern the trade mark proprietor (para 86). The Court thus appears to turn the very feature it had previously recognised as legitimate – the use of a trade mark to communicate a message unrelated to its proprietor – into a reason for denying due cause.

11. Equally puzzling is the Court's suggestion that IKEA has not become a cultural reference or part of everyday language (para 94). IKEA's assembly instructions are instantly recognisable, even without the company's name or logo. Their distinctive visual language has come to represent the idea that seemingly complicated tasks can be accomplished through a few simple steps. This is precisely the association on which Vlaams Belang's campaign relied: presenting complex immigration-policy proposals as straightforward solutions that the government merely needed to assemble. The fact that IKEA's visual style could communicate this message in an entirely different context, unrelated to furniture or the company itself, arguably demonstrates the very cultural significance the Court questions.

12. Interestingly, while the Court does not hesitate to question IKEA's cultural significance, it offers no comparable assessment of whether Vlaams Belang's campaign took place in a strictly commercial context, despite expressly identifying this as a relevant criterion (para 87). This criterion is relevant to freedom-of-expression-grounded due cause because the nature of the expression influences the weight accorded to freedom of expression when determining whether an otherwise infringing use of a trade mark can be justified. And the ECtHR's jurisprudence provides considerable guidance on this point. It distinguishes purely commercial expression from participation in debates of general interest (*Hertel v Switzerland*, para 47[9]) and has expressly classified electoral campaigning by a political party as a highly-protected political expression rather than as a low-protected commercial speech (*Nationaldemokratische Partei Deutschlands (NPD) v Germany*, para 27[10]). Against this background, Vlaams Belang's campaign can hardly be regarded as strictly commercial expression. Any indirect economic benefits, including potential political funding, would not alter its essentially political character. The CJEU's silence on this criterion when assessing due cause in the IKEA-Plan campaign is particularly striking, given its willingness to express scepticism about other aspects of the campaign.

13. The CJEU also raises the possibility that the campaign implies IKEA's political endorsement (para 99). Preventing false endorsement is certainly a legitimate concern. But

would an ordinary observer not be more likely to recognise IKEA's visual style being borrowed to present political proposals as easy-to-implement solutions? The Court offers little explanation for why endorsement should be a plausible interpretation. Association, however unwelcome to the proprietor, is not necessarily endorsement.

Conclusion

14. *IKEA v Vlaams Belang* therefore leaves a mixed legacy. It opens EU trade mark law to freedom of expression, draws on important principles of Article 10 ECHR jurisprudence and, most innovatively, recognises that famous trade marks may serve as cultural symbols through which entirely unrelated messages can be communicated. Yet the Court develops a due-cause test marked by circular reasoning, questionable criteria and considerable inconsistencies between its general principles and their application to the dispute. Its approach remains strongly influenced by the economic logic of trade mark protection, without sufficiently translating Article 10's standards into meaningful safeguards for political expression. The troubling possibility is that political expression in the EU will now receive only as much protection as the economic logic of EU trade mark law is prepared to accommodate (and there is little reason to expect much generosity).

Dr. E. (Elena) Izyumenko, Assistant Professor in Intellectual Property Law, Institute for Information Law (IViR), University of Amsterdam

[1] CJEU 8 September 2026, Case C-298/23, ECLI:EU:C:2026:721, (*Inter IKEA Systems BV/Algemeen Vlaams Belang VZW*).

[2] W. Sakulin, *Trademark Protection and Freedom of Expression: An Inquiry into the Conflict between Trademark Rights and Freedom of Expression under European Law* (Kluwer Law International 2011); Á. Fernández de la Mora Hernández, *The Right to Speak a Brand: Rethinking the Interaction Between Trade Marks and Freedom of Expression in the Age of Expressive Branding* (2019) (D.Phil. thesis, University of Oxford); M. Senftleben, 'Robustness Check: Evaluating and Strengthening Artistic Use Defences in EU Trademark Law', (2022) 53 IIC pp. 567-603.

[3] ECtHR (GC) 15 October 2015, application no. 27510/08, ECLI:CE:ECHR:2015:1015JUD002751008, (*Perinçek/Switzerland*), paras 229-241; ECtHR 6 April 2021, application no. 10783/14, ECLI:CE:ECHR:2021:0406JUD001078314(*Handzhiyski/Bulgaria*), paras 50-51.

[4] E. Izyumenko, 'Trademark Law and Political Expression: The Case of IKEA v. Vlaams

Belang and Beyond', (2026) 57 IIC pp. 807-849, at p. 836.

[5] M. Senftleben, 'Epressive genericity revisited: What EU policymakers can learn from Rochelle Dreyfuss', in S. Frankel, M. Chon, G. B. Dinwoodie, J. Schovsbo, & B. Lauriat (Eds.), *Improving Intellectual Property: A Global Project*, Edward Elgar Publishing 2023, pp. 246-257, https://doi.org/10.4337/9781035310869.00039.

[6] ECtHR 16 February 2016, application no. 8895/10, ECLI:CE:ECHR:2016:0216JUD000889510, (*Ärztekammer für Wien and Dorner/Austria*), para 65.

[7] ECtHR 19 October 2011, application no. 23954/10, ECLI:CE:ECHR:2011:0719JUD002395410 (*Uj/Hungary*), para 22.

[8] Court of The Hague 4 May 2011, ECLI:NL:RBSGR:2011:BQ3525 (*Plesner/Louis Vuitton*).

[9] ECtHR 25 August 1998, application no. 25181/94, ECLI:CE:ECHR:1998:0825JUD002518194 (*Hertel/ Switzerland*), para 47.

[10] ECtHR 21 November 2017, application no. 37054/17, ECLI:CE:ECHR:2017:1121DEC003705417, (*Nationaldemokratische Partei Deutschlands (NDP)/Germany*), para 27.